

Opinie

Onteigening: nieuwe kans met schadevergoeding

De uitgave van Vee en Gewas van 2 mei van dit jaar was een bijzonder interessante. Op de voorpagina stond in dikgedrukte letters geschreven 'Onteigening door PAS', waarbij werd vermeld dat, om de PAS te laten slagen, het middel van onteigening in veel provincies mogelijk wordt gemaakt.

Huib Jansen is adviseur grondzaken bij zijn advies- en taxatiebureau Land-Raad in Arnhem en gespecialiseerd in onteigeningszaken.

Op pagina 2 stond te lezen dat de aanwijzing van het Stelkampsveld in de omgeving van Lochem als Natura 2000-gebied doorgang vindt en op de Opiniepagina werden de effecten van de PAS, (mede) als middel ter bescherming van natuurgebieden, door mr Kaajaan beschreven. Allemaal nieuwe ontwikkelingen, die grote effecten zullen hebben op de landbouw.

Als het om onteigening voor natuur gaat, roept LTO al jarenlang dat zij daar faliekant tegen is; zij noemt onteigening voor natuur/PAS een 'paardenmiddel'. Ook de NVV is tegen, met als argument dat landbouwgrond überhaupt niet onteigend mag/moet worden voor natuur. Enkele jaren geleden mochten wij in dit blad (januari 2011) ook al eens ons – tegendraadse – geluid over dit onderwerp laten horen. Tegendraads, juist omdat wij in ons werk de belangen van boeren en buitenlui behartigen en deze belangen, in de ogen van hun (boeren) voormannen, zouden zijn gediend met een ferm NEE tegen onteigening voor natuur (of PAS). Maar toch, je zult maar boer zijn (en moeten blijven) in een gebied dat is aangewezen voor natuur en waar belangen van andere 'stakeholders' opeens veel meer gewicht in de schaal leggen dan voorheen. Je zult maar boer zijn (en moeten blijven) in een gebied waar reële uitbreidingsmogelijkheden voor agrarische bedrijven door een natuuraanwijzing vaak in één klap zijn verdwenen of sterk verminderen, nog daargelaten de problemen die ondernemers ondervinden bij het enkel 'up-to-date' houden van hun bedrijf. En je zult maar boer zijn (en moeten blijven) in een gebied waarvan het Planbureau voor de Leefomgeving stelt „... dat de aanwezige agrarische bedrijven het natuurherstel heel moeilijk of zelfs onmogelijk maken.” Als dat zo is, is het toch moeilijk te begrijpen dat boerenverteenwoordigers maar blijven roepen dat onteigening niet zou moeten mogen. Zo'n stelling ontnemt immers de betrokken ondernemers hun gerechtvaardigde recht en kans op een voortzetting van het bedrijf elders, op

een plek met wel voldoende groeimogelijkheden. Natuurlijk, als boerenbestuurders met hun tegenstand tot uitdrukking willen laten komen dat zij het niet eens waren met de aanwijzing tot natuurgebied, begrijp ik dat. Maar dat stadium van besluitvorming is gepasseerd en de aanwijzingen (zie Stelkampsveld) zijn inmiddels een feit. Door te blijven ageren tegen het instrument van onteigening doen zij hun achterban feitelijk tekort. Want u moet zich wel realiseren dat onteigening de consequentie heeft dat de ondernemer dan ook volledig schadeloos moet worden gesteld, want dat is altijd het recht van een onteigende. Met een volledige schade-loosstelling komt een levensvatbaar, toekomstbestendig bedrijf elders in zicht. Dit alles in tegenstelling tot de volledige vrijwilligheid (lees: willekeur) waarmee overheden zich nu nog mogen bedienen bij de inrichting van het landelijk gebied. Gevolg: bedrijven worden 'geparkeerd', kunnen niet vooruit en kwijnen uiteindelijk zelfs weg. Wat is het verschil tussen het één en het ander: de maatschappij (dat zijn wij allen samen, vertegenwoordigd via onze gemeenteraad, via Provinciale Staten of de Tweede Kamer) besluit dikwijls tot allerlei ruimtelijke ingrepen: de ene keer voor de aanleg van een industrieterrein of een woonwijk, de andere keer voor een fietspad of een autosnelweg. In die gevallen vinden wij het heel acceptabel dat degene die daardoor wordt getroffen, onteigend mag of zelfs moet worden, waarbij hij volledig schadeloos moet worden gesteld, zegt de Onteigeningswet. Anders zou het immers ook niet eerlijk zijn; het algemene belang mag het individuele belang wel terzijde stellen, maar niet zonder volledige compensatie. Maar wat als diezelfde maatschappij besluit tot het aanwijzen van een natuurgebied, met alle bedrijfsgevolgen van dien? Dan zou het onteigeningsmiddel in de kast moeten blijven liggen en moet de betrokkene maar verder werken op zijn oude plek, maar dan wel met een (wille)keur aan wet- en regelgeving, waar hij in ieder geval niet om heeft gevraagd en die zijn bedrijf vaak ernstig beperkt. Zou het dan niet juist erg redelijk zijn als wij (de maatschappij) ook die persoon in ieder geval de kans geven om te vertrekken, onder vergoeding van diezelfde volledige schadeloosstelling, om daarmee de (door ons allen) gekozen ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk te maken? De politiek lijkt dit inmiddels, mondjesmaat, in te zien: waar het CDA in 2010 nog een motie in de Tweede Kamer indiende om de wet aan te passen om onteigening voor natuurdoeleinden te voorkomen, lijken provincies nu het licht te hebben gezien en het onteigeningsmiddel toe te willen passen. Dat is goed, vooral voor de boeren, want onteigening is met de meeste waarborgen omkleed. Maar nog belangrijker: nu is het van alles niks. We willen in Nederland ruimtelijk van alles, maar uiteindelijk blijven de betrokken partijen tot elkander veroordeeld, blijven ze last van elkaar houden en staan de gewenste, ruimtelijke ontwikkelingen stil. Dat lijkt mij iets om over na te denken, ook voor de boerenbestuurders. ■

GEEF U OP
Wilt u reageren heeft u zelf een stukje te schrijven. Laat het zien. De redactie behoudt het recht om stukken in te korten.

Redactiecommissie Cowboys

Het is een zwaar met de voeren van fosfaatruimte melkveehouderij (niet wachtte korting) maar dat het minst slecht als nieuwe melkveehouderij selse toorn bij het de het fosfaatplafond is slechter. Dat neemt de fikse tweespalt dreigende sieve en intensieve Extensieve bedrijven alle regels, hebben te veel) grond voor maar worden gedwongen te trappen. Ten bedrijven door hun jaren juist voor al de hebben gezorgd, zo noordelijke en west besturen hebben al zij erg sympathiseren boeren, want dat zo de weidegang.

Aan de andere kant 'cowboys' hebben als goede ondernemers keurig op nieuwe kansen in de einde van het melkveehouderij niks mis mee. En er

